

บทที่ 2

การแข่งขันระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส

หัวเรื่อง

1. การแข่งขันระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส
2. สงครามคาร์นาคี ครั้งที่ 1
3. สงครามคาร์นาคี ครั้งที่ 2
4. สงครามคาร์นาคี ครั้งที่ 3
5. สาเหตุที่ฝรั่งเศสปราชัย

สาระสำคัญ

1. ศึกษามูลเหตุแห่งการแข่งขันเพื่อความเป็นใหญ่ในอินเดียนของยุโรป 2 ชาติ คืออังกฤษกับฝรั่งเศส
2. ศึกษามูลเหตุแห่งสงครามคาร์นาคี ครั้งที่ 1, 2, 3

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบวิธีการต่อสู้กันระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส
2. เพื่อให้ทราบถึงแง่คิดและบทเรียนต่าง ๆ ของสงคราม
3. เพื่อให้ทราบถึงแง่คิดและบทเรียนจากสภาพภูมิอากาศ
4. เพื่อให้ทราบถึงมูลเหตุต่าง ๆ ที่ฝรั่งเศสไม่สามารถสร้างอำนาจจักรวรรดินิยมของตนได้ในอินเดีย

การแข่งขันระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส

นับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมา ชาวยุโรปหลายชาติได้เดินทางเข้ามาค้าขายในอินเดีย บ้างก็ประสบความสำเร็จ บ้างก็ประสบความล้มเหลวและถอนตัวไปแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าในที่อื่น ๆ แต่มีอยู่เพียง 2 ชาติ คือ อังกฤษและฝรั่งเศสที่ค่อนข้างจะร่ำรวยและประสบผลสำเร็จทั้งในด้านการค้าและด้านการเมือง ทั้งสองชาติเข้ามาในอินเดียด้วยวัตถุประสงค์เดียวกันคือการค้า เมื่อการค้าเจริญขึ้นทั้งสองจึงเปลี่ยนนโยบายมาเป็นการแข่งขันกันเพื่อความเป็นใหญ่ มูลเหตุการแข่งขันทันทีนี้อาจแยกกล่าวได้ดังนี้.-

1. ทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสต่างก็มีผลประโยชน์มหาศาลทางการค้าขายด้วยกัน เมื่อมีผลประโยชน์ ก็ต้องมีการขัดแย้งกัน การขัดแย้งกันนี้กลายเป็นชนวนสำคัญให้ทั้งสองชาติเป็นคู่แข่งกันโดยอัตโนมัติ

2. ฝรั่งเศส คุเบลซ์ ข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศสประจำพอนดิเชอร์รี่ ต้องการสร้างจักรวรรดิฝรั่งเศสในอินเดียโดยตรง พฤติกรรมนี้เป็นการท้าทายอังกฤษซึ่งก็มีความคิดในเรื่องนี้มาก่อนแล้ว ซึ่งต่อมาอังกฤษก็ส่งโรเบิร์ต ไคลฟ์ มาเป็นคู่แข่งคุเบลซ์

3. อินเดียสมัยนั้นไม่เป็นเอกภาพ มีเจ้าผู้ครองเมืองมากกว่า 500 คน เจ้าเหล่านี้ต่างก็เป็นอิสระไม่ขึ้นตรงต่อกันและกัน บางครั้งก็มีการแย่งชิงอำนาจการปกครองกันและกัน กอปรกับฮินดูและมุสลิมฆ่าฟันกันไม่เว้นแต่ละวัน อังกฤษและฝรั่งเศสมองเห็นทางที่จะสร้างอำนาจจักรวรรดินิยมของตนเองได้สำเร็จ ดังนั้นทั้งสองจึงเริ่มแข่งขันกัน

4. ในปี 1740-1744 เกิดสงครามแย่งราชสมบัติกันในประเทศออสเตรีย อังกฤษเข้าข้างฝ่ายหนึ่ง ฝรั่งเศสเข้าข้างอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อข่าวนี้อันเข้ามาถึงอินเดีย ชาวอังกฤษและฝรั่งเศสที่อยู่ในอินเดียจึงต้องรบกันในปี 1744

จากสาเหตุสำคัญ ๆ ดังกล่าวมาแล้ว จึงทำให้ประเทศทั้งสองไม่เข้าใจกันและในที่สุดก็ขยายตัวกลายเป็นการแข่งขันกันสร้างอำนาจเพื่อความยิ่งใหญ่เพียงผู้เดียว โดยที่ทั้งสองได้ทำสงครามในอินเดียถึง 3 ครั้ง เรียกว่าสงครามคาร์นาติก ครั้งที่ 1 สงครามคาร์นาติก ครั้งที่ 2 และสงครามคาร์นาติก ครั้งที่ 3

สงครามการค้าครั้งที่ 1

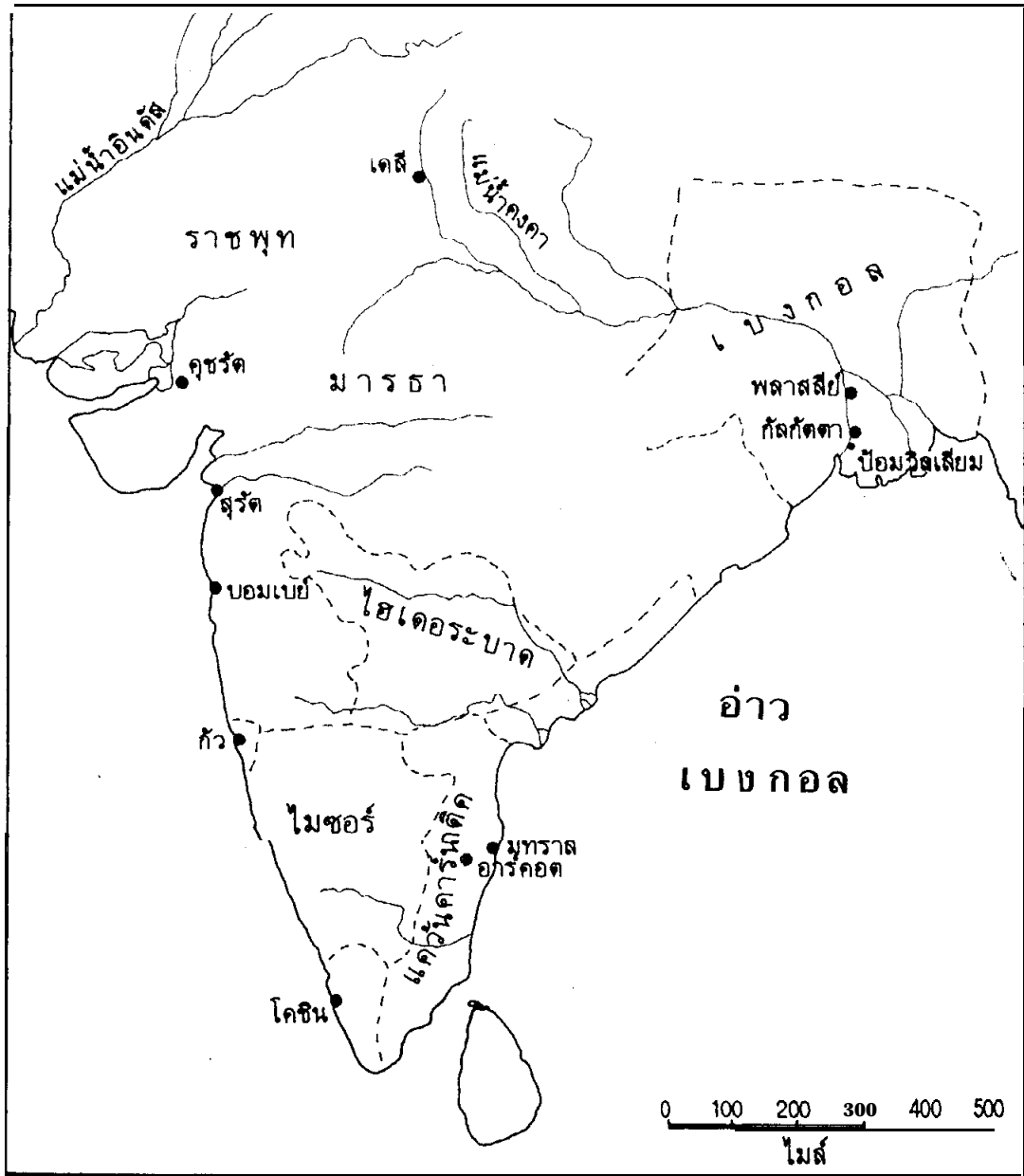
แคว้นการค้า นาคิก อยู่ฝั่งทะเลตะวันออกเฉียงใต้ของอินเดียใต้กับบริเวณทางตอนใต้ของแม่น้ำกฤษณา เป็นแนวยาวตามฝั่งทะเลโคโรมันเดล ภายในแคว้นการค้า นาคิก มีศูนย์กลางการค้าของชาติยุโรป 3 แห่งคือ นาคะปฏัมของดัตช์ พอนดิเชอร์รี่ของฝรั่งเศส มัทราสของอังกฤษ ที่ตั้งการทำงานของรัฐบาลคืออาร์คอต (Arcot)

สงครามการค้า นาคิก เป็นสงครามระหว่างอังกฤษ ฝรั่งเศส ในช่วงนั้น ฟรังซัว ดูเปลซ์ ได้เข้ามาเป็นข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศสประจำพอนดิเชอร์รี่ ซึ่งเขามีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะขับไล่ให้อังกฤษพ้นไปจากอินเดีย แต่ดูเปลซ์ทำได้ไม่ถนัด ต้องประสบกับภาวะยุ่งยากหลายอย่าง กorb กับอังกฤษมีรากฐานทางการค้าในอินเดียมั่นคงพอสมควร เห็นได้จากอังกฤษมีศูนย์กลางการค้าในเมืองใหญ่ ๆ ถึง 3 เมืองคือ บอมเบย์ มัทราส กัลกัตตา สงครามการค้า นาคิก ครั้งแรกนี้ เป็นผลมาจากการแย่งชิงราชสมบัติกันในประเทศออสเตรียในยุโรป อังกฤษช่วยฝ่ายหนึ่งรบ ขณะเดียวกันฝรั่งเศสเข้าข้างอีกฝ่ายหนึ่ง ดูเปลซ์ข้าหลวงใหญ่พอนดิเชอร์รี่

ฟรังซัว ดูเปลซ์

ก็ได้เจรจาโดยตรงกับเจ้าหน้าที่อังกฤษ ในอินเดีย เพื่อให้ประเทศทั้งสองเป็นกลาง แต่รัฐบาลอังกฤษปฏิเสธไม่ยอมรับข้อเสนอของฝรั่งเศส ผู้แทนรัฐบาลในอินเดียเองก็ไม่อยากทำสงครามกับฝรั่งเศส แต่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ในปี ค.ศ. 1745 สงครามทางฝั่งโคโรมันเดล ระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส เริ่มขึ้น กองทัพเรือของบริติชอินเดียจะวันออกของอังกฤษ ในน่านน้ำอินเดียได้ยึดเรือของฝรั่งเศสในมหาสมุทรอินเดีย ดูเปลซ์ขอความช่วยเหลือไปยังลาวัวคังแนส (La Bourdonnais) ซึ่งเป็นข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศสประจำหมู่เกาะมอริเชียส (Mauritius) ตั้งอยู่ทางตะวันออกของหมู่เกาะมาดากัสการ์ ลาวัว

แผนที่แสดงการแข่งขันระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส

ดั่งแนส คุมเรือรบ 8 ลำ มายังคาร์นาติก และไต่บังคับให้กองเรือรบอังกฤษถอยร่นไปอยู่
ฝั่งทะเลอ่าวเบงกอล ฝรั่งเศสล้อมเมืองมัทราสทั้งทางบกและทางน้ำภายในเวลา 1 อาทิตย์
เท่านั้น ก็สามารถยึดเมืองมัทราสได้ในเดือนกันยายน 1746 อังกฤษเสียชีวิตไป 6 คน

คูเบลซ์ได้ตกลงกับเจ้าผู้ครองแคว้นคาร์นาติกว่า ถ้าฝรั่งเศสยึดได้เมืองมัทราส
แล้ว ก็จะมอบคืนให้แก่เจ้าผู้ครองนั้นอีก ขณะเดียวกันลอร์ดดั่งแนส ก็ได้ตกลงกับอังกฤษว่า
เมื่อเขายึดมัทราสได้แล้ว ก็จะคืนให้แก่อังกฤษ แต่อังกฤษต้องจ่ายเงินให้แก่ฝรั่งเศสอย่าง
น้อย ๆ ต้องจำนวน 421,666 ปอนด์สเตอร์ลิง เมื่อเป็นเช่นนั้น ลอร์ดดั่งแนสจึงซัดใจกับ
คูเบลซ์ ต่างฝ่ายต่างก็มุ่งที่จะเอาชนะกันให้ได้

วันที่ 13 ตุลาคม 1746 ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้พัดผ่านบริเวณแคว้นคาร์นาติก
เรือรบ 8 ลำ ของลอร์ดดั่งแนสถูกมรสุมทำลายพังยับเยิน ลูกเรือจมน้ำตายมากกว่า 1,200
คน ลอร์ดดั่งแนสเองได้รับบาดเจ็บสาหัสต้องเดินทางกลับฝรั่งเศส พอถึงฝรั่งเศสศาลก็สั่ง
จำคุก 3 ปี ในฐานะทำงานผิดพลาด ทำให้สมบัติของราชการเสียหาย พอพ้นโทษแล้วก็
ตรอมใจตาย ฝ่ายคูเบลซ์ก็ได้ฉกสัญญาที่ลอร์ดดั่งแนสทำไว้กับอังกฤษ หลังจากนั้นก็ได้สั่ง
โจมตีมัทราสอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนั้น อันวาร-อุค-ดิน (Anwar-ud-din)
ผู้สำเร็จราชการแทนนาบ¹¹ แห่งแคว้นคาร์นาติก ก็ได้ขอร้องให้คูเบลซ์ถอนทหารออกจาก
เมืองมัทราส แต่คูเบลซ์เป็นฝ่ายได้เปรียบ จึงไม่ยอมรับข้อเสนอ ดังนั้น อันวาร-อุค-ดิน
จึงสั่งให้ทหาร 10,000 คนเข้าล้อมเมืองมัทราสไว้ คูเบลซ์คุมทหาร 1,200 คน เข้าต่อ
ด้านกองทัพอันวาร-อุค-ดิน เสียหายยับเยิน สาเหตุเพราะทหารอินเดียถูกกระสุนปืนใหญ่
ของฝรั่งเศสเพียงเล็กน้อยเท่านั้นก็ขวัญเสียหนีทัพกันเป็นจำนวนมากฝรั่งเศสภูมิใจในศักดิ์ศรี

---

* ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ พัดผ่านอ่าวเบงกอล และชายฝั่งทะเลตะวันออกของอินเดีย ระหว่างเดือนสิงหาคม
ถึงตุลาคมของทุกปี ในแต่ละปีก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชาวประมงและการเกษตรเป็นอย่างมาก เพราะก่อให้เกิด
เกิดอุทกภัย และวินาศภัยตลอดมา

¹¹ นาบับเป็นคำเฉพาะของชาวมุสลิม หมายถึงตำแหน่งผู้ครองแคว้น เหมือนคำว่าราชา และมหาราชาของพวกเขา
ฮินดู

ของตนเองมากที่สามารถยึดมั่นตราสไว้ คูเปิลซ์ยังมั่นใจในการสร้างจักรวรรดินิยมฝรั่งเศส
ในอินเดียมากยิ่งขึ้น

เมื่อคูเปิลซ์จัดการการปกครองเมืองมัทราสเรียบร้อยแล้ว ก็ส่งทหารไปที่ป้อม
เซนต์เดวิด ของอังกฤษต่อไป รัฐบาลอังกฤษได้ส่งกองเรือรบมาช่วย คูเปิลซ์เองก็ได้ขอ
กำลังจากฝรั่งเศสบ้าง ในเดือนมิถุนายน 1748 รัฐบาลอังกฤษได้ส่งพลเรือเอกเอ็ดเวิร์ด
บอสคาเวน (Edward Boscawen) มาอินเดียเพื่อทำการแก้แค้นฝรั่งเศสที่ยึดเมือง
มัทราส กองทัพบอสคาเวนเข้าล้อมเมืองพอนดิเชอร์ไว้ คูเปิลซ์ตั้งรับต่อสู้อย่างแข็งขันตั้ง
แต่วันที่ 6 กันยายน ถึงวันที่ 7 ตุลาคม 1748 อังกฤษเสียทหารไป 6,065 คน ฝรั่งเศส
เสียทหารไปเพียง 200 คนเท่านั้น บังเอิญลมสุริยะวันฮอกเจียงใต้พัดกระหน่ำกองเรือของ
บอสคาเวนเสียหายยับเยิน ต้องถอยออกจากพอนดิเชอร์รี่ ไปตั้งหลักที่ป้อมเซนต์เดวิด ต่อ
มากองเรือของบอสคาเวนหวนกลับมาล้อมเมืองพอนดิเชอร์รี่อีก พอตีสงครามในยุโรปได้
ยุติลงด้วยสัญญาเอ็กซ์-ลา-ชาเพลเล (Aix-La-Chapelle)

สัญญาเอ็กซ์-ลา-ชาเพลเล¹²

สงครามคาร์นาคี ครั้งที่ 1 ยุติลงโดยสิ้นเชิง ทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสได้ทำ
สัญญาสันติฉบับหนึ่งเรียกว่า "เอ็กซ์-ลา-ชาเพลเล" ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้.-

1. ฝรั่งเศสต้องคืนมัทราสให้แก่อังกฤษตามเดิม
2. ฝรั่งเศสจะได้คืนแคว้นหลุยส์เบอร์กในอเมริกาเหนือ (Louisburg)

หลังจากสงครามคาร์นาคี ครั้งที่ 1 ผ่านไป ทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสต่างก็
ตระหนักดีว่าทั้งสองจำเป็นต้องหาช่องทางสร้างจักรวรรดินิยมของตนขึ้นในอินเดียให้ได้ ดังนั้น
จึงเป็นเหตุให้ทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสเพิ่มกำลังทหารของตนประจำอินเดียมากยิ่งขึ้น ฝ่าย
นายพลบอสคาเวน พร้อมทั้งกองเรือรบของเขาก็ได้เดินทางกลับอังกฤษ

---

¹²V.D. Mahajan, *Opcit.*, p. 17

บทเรียนจากสงคราม¹³

สงครามคาร์นาติก ครั้งที่ 1 ทำให้คูเปิลซ์ได้รับบทเรียนใหม่จากสงคราม ดังนี้

1. อันวาร-อุค-ดิน ไม่มีกองทัพเรือ กองเรืออังกฤษเหนือกว่ากองเรือฝรั่งเศส
2. การปราบกองทัพอันยิ่งใหญ่ของอันวาร-อุค-ดิน โดยกองทัพเรือฝรั่งเศสนั้น

พิสูจน์ให้เห็นว่า แม้จะมีกำลังพลน้อย แต่ถ้ามีอาวุธดีเลิศพร้อมทั้งทหารที่มีระเบียบวินัย ก็สามารถเอาชนะได้เช่นกัน

3. คูเปิลซ์ตระหนักดีว่าฝรั่งเศสมีอำนาจจำกัดอยู่เพียงแค่วันคาร์นาติกเท่านั้น ซึ่งต่างจากอังกฤษมีเมืองที่สำคัญมั่นคง เช่นบอมเบย์และเบงกอล หากมีการสู้รบใด ๆ เกิดขึ้น เพื่อหวังอำนาจยิ่งใหญ่ ฝรั่งเศสจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบอย่างมาก เช่น การล่าเสียเสบียงอาหาร อาวุธ ยารักษาโรค และของใช้อื่น ๆ ซึ่งฝรั่งเศสต้องสั่งจากเมืองแม่แทบทั้งสิ้น ซึ่งต่างจากอังกฤษชนิดหน้ามือเป็นหลังมือ

4. ความยุ่งเหยิงทางการเมืองในอินเดียตอนใต้ ทำให้มองเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น พวกเขาที่ทะเลาะทะเลาะกันจำนวนหนึ่ง จะจ่ายเงินแก่กองทัพที่ฝึกดีแล้ว

5. ขณะนั้นฝรั่งเศสกำลังมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมแก่เจ้าผู้ครองเมืองต่าง ๆ ทางใต้ หากคูเปิลซ์ได้กำลังจากเจ้าผู้ครองเมืองเหล่านั้นมาหนุนหลัง ฝรั่งเศสก็อาจเอาชนะอังกฤษได้

สถานการณ์ทางการเมืองในอินเดียภาคใต้นำไปสู่สงครามอีกครั้งหนึ่ง คือการสู้รบกันระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส สถานที่เกิดเหตุอยู่ที่เมืองไฮเดอราบด์และอาร์คอต

สงครามคาร์นาติก ครั้งที่ 2

อังกฤษและฝรั่งเศสรบกันอีกเป็นครั้งที่ 2 ทั้งนี้เพราะความทะเยอทะยานของฟรังซ์วู คูเปิลซ์ ที่จะนำฝรั่งเศสไปสู่ความยิ่งใหญ่ในอินเดีย ประกอบกับมีความขัดแย้งกัน

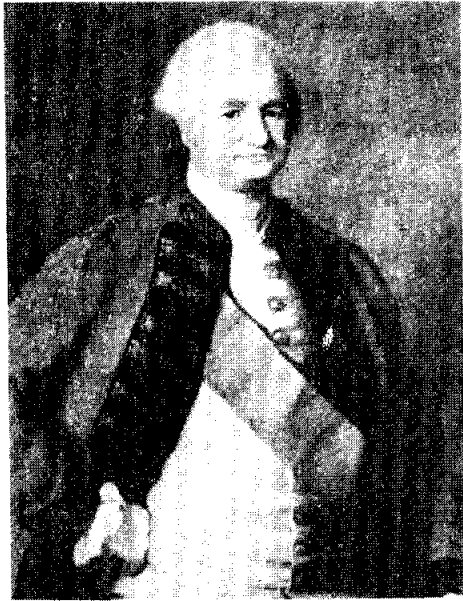
¹³คณีย์ ไชยโยธา, เรื่องเดิม, หน้า 94-95

ระหว่างเจ้าผู้ครองแคว้นคาร์นาติก กล่าวคือมีการแย่งชิงราชบัลลังก์ระหว่างบุตรเขยของ นาวับคนก่อนกับผู้สำเร็จราชการแทนนาวับ ในระยะนั้นนาวับคอสต์ อาลี สิ้นพระชนม์อันวาร์-อุค-คิน ผู้สำเร็จราชการขึ้นเป็นนาวับแทน แต่จันทะ สาฮิบ (Chanda Sahib) บุตรเขยของคอสต์ อาลี อ้างสิทธิ์ในราชบัลลังก์ด้วยเช่นกัน ซึ่งคูเปิลส์สนับสนุน เมื่อเป็นเช่นนั้นสถานะของอันวาร์-อุค-คิน นาวับคนใหม่ก็ไม่มั่นคง และในที่สุดจันทะ สาฮิบ ก็ได้เป็นนาวับสมใจคูเปิลส์ทุกประการ แต่ก็มีผู้คัดค้านมากมาย ในจำนวนนั้นโมฮัมหมัด อาลี บุตรชายของอันวาร์-อุค-คิน รวมอยู่ด้วย อาลีหนีออกจากอาร์คอตซึ่งเป็นเมืองหลวงในขณะนั้น

ในขณะที่กำลังและอำนาจของคูเปิลส์สูงเด่นอยู่นั้น ได้ปรากฏบุรุษหนึ่งขึ้นมาเป็นคู่แข่งของคูเปิลส์ เขาผู้นั้นนอกจากจะทำลายอำนาจของคูเปิลส์ลงได้แล้ว ยังเป็นผู้สร้างจักรวรรดิอังกฤษขึ้นในอินเดียอีกด้วย บุรุษผู้นั้นคือ โรเบิร์ต ไคลฟ์ (Robert Clive) ไคลฟ์ขณะนั้นอายุ 26 ปี ทำงานอยู่กับบริษัทอังกฤษที่เมืองมัทราส เขาไม่เคยเรียนวิชาทหารแต่มีหัวใจเป็นนักรบที่สามารถ ขณะที่คูเปิลส์กับจันทะ สาฮิบ ปรายโมฮัมหมัด อาลี อยู่นั้น ไคลฟ์ก็ได้เข้าข้างอาลี โดยการเข้าตีเมืองอาร์คอตและยึดได้ในปี ค.ศ. 1751 จันทะสาฮิบถูกฆ่าตายในเวลาต่อมา รัฐบาลฝรั่งเศสเรียกตัวคูเปิลส์กลับไป ซ้ำหลวงฝรั่งเศสคนต่อมาเซ็นสัญญาสงบศึกกับอังกฤษในปี 1754 หลังจากคูเปิลส์เดินทางกลับฝรั่งเศสแล้ว แทนที่จะได้รับยกย่องว่าเป็นวีรบุรุษ กลับถูกดูถูกเหยียดหยาม คูเปิลส์จึงตรอมใจตายในเวลาต่อมา ก่อนตาย 3 วัน คูเปิลส์ได้บันทึกไว้ว่า "กิจการที่ข้าพเจ้าได้ทำไป เขาเห็นเป็นสิ่งไร้สาระ คำสั่งของข้าพเจ้าเขาประณามว่าเหลวไหล เขาเห็นข้าพเจ้าเป็นตัววายร้ายเวลานี้ข้าพเจ้าอยากจนที่สุด"

ส่วนโรเบิร์ต ไคลฟ์ เมื่อรบชนะแล้วก็ได้แต่งงานกับหญิงสาวชาวมัทราส และได้พาภรรยาไปเยี่ยมบ้านเกิดเมืองนอนที่อังกฤษ เวลานั้นคนอังกฤษพากันสวดคุติไคลฟ์ ว่าเป็นทหารเอกของชาติ ไม่ว่าไคลฟ์จะเดินทางไปไหน ไคลฟ์ก็เป็นบุคคลที่ใคร ๆ อยากเห็น อยากรู้จัก ถึงกับได้รับฉายาว่า "พลเอกโรเบิร์ต ไคลฟ์" บริษัทอังกฤษอินเดียตะวันออกได้

ลอร์ด โรเบิร์ต ไคลฟ์

กองทหารฝรั่งเศสได้เกิดขึ้นประปราย

สาเหตุที่กูเบิลท์ประสบความล้มเหลว¹⁴

1. แม่ทัพฝรั่งเศสในแคว้นคาร์นาติกไม่มีความสามารถในการรบ เหมือนแม่ทัพอังกฤษ กล่าวคือ บุคลิกลักษณะ ความฉลาด ความว่องไว และการตัดสินใจของลอร์ด แม่ทัพของฝรั่งเศส และไคลฟ์แม่ทัพอังกฤษแตกต่างกันมาก ไคลฟ์เป็นคนหนุ่ม ฉลาดเฉลียว กล่าวหาญทำงานไม่หวั่นเกรงอันตรายใด ๆ ตัดสินใจเด็ดขาดและรวดเร็ว ขณะที่ลอร์ดแม่ทัพฝรั่งเศสและนายทหารคนอื่นเป็นคนมีอายุมาก การตัดสินใจไม่เด็ดขาด ทำการรบอย่างเฉื่อยชา จึงไม่สามารถขจัดอำนาจของอังกฤษได้

2. ฐานะของบริษัทยังอังกฤษและฝรั่งเศสไม่เหมือนกัน กล่าวคือบริษัทยินเดียนตะวันออกของอังกฤษเป็นของเอกชน ฉะนั้นความสนใจของเจ้าของทุนในทางการเงิน กำลัง

¹⁴ คณีย์ ไชยโยธา, เรื่องเดิม, หน้า 103

ทำการต้อนรับไคลฟ์อย่างใหญ่โต ในฐานะผู้มีพระคุณต่อบริษัทยังอังกฤษและได้มอบดาบประดับเพชรให้แก่เขาเป็นอนุสรณ์แห่งคุณความดี แต่ไคลฟ์ไม่ยอมรับดาบนั้น โดยบอกว่าความดีของเขาเนื่องมาจาก พันตรีลอเรนซ์ ผู้เป็นแม่ทัพ ฉะนั้น ถ้าพันตรีลอเรนซ์ได้รับดาบ เขาจึงจะยอมรับไว้ หลังจากอังกฤษกับฝรั่งเศสทำสนธิสัญญาสงบศึกแล้ว อังกฤษกลายเป็นผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่ในแคว้นคาร์นาติก อังกฤษได้ช่วยปราบและป้องกันศัตรูของนาวัปมุฮัมหมัด อาลีอยู่เป็นนิจ การกระทบกระทั่งกันระหว่าง

คน และวัสดุต่าง ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนในอินเดียจึงมีมาก ส่วนบริษัทอินเดียตะวันออกของฝรั่งเศสนั้น เจ้าของบริษัทคือรัฐบาลฝรั่งเศส รัฐบาลเป็นผู้ควบคุมนโยบายของบริษัท ในรัชกาลของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 รัฐบาลฝรั่งเศสใช้เงินมากในการทำสงครามกับอังกฤษ ในอเมริกาและไม่ประสงค์จะให้มีการรบในอินเดีย ในยามที่คูเปิลซ์เป็นฝ่ายชนะสงคราม ในเคซ่านและคาร์นาติก รัฐบาลฝรั่งเศสก็พอใจ แต่ในยามที่ฝ่ายคูเปิลซ์กำลังเสียเปรียบในการสู้รบ รัฐบาลฝรั่งเศสก็ไม่สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ กลับส่งข้าหลวงคนใหม่มาแทนคูเปิลซ์

เพราะสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ จึงทำให้คูเปิลซ์ประสบความล้มเหลวในการสร้างจักรวรรดิฝรั่งเศสในอินเดีย

สงครามคาร์นาติก ครั้งที่ 3

เกิดจากสงครามระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศสในยุโรป ซึ่งก็เป็นธรรมดาต้องมีผลสะท้อนมาถึงอินเดียด้วย ฝรั่งเศสแต่งตั้ง เคานท์ เดอ ลาลลี (Count de Lally) มาเป็นข้าหลวงใหญ่และแม่ทัพในอินเดีย ลาลลียึดมั่นเจตคติของอังกฤษได้ แต่ขัดแย้งกับนายพลบัสซี (Bussy) ที่เคซ่าน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ลาลลี ขาดกำลังสนับสนุนทางเรือ จึงสู้อังกฤษไม่ได้ ตามสนธิสัญญาปารีส รัฐบาลฝรั่งเศสจะไม่ส่งเสริมกำลังทหารในศูนย์กลางการค้าในอินเดีย ดังนั้นฝรั่งเศสได้สูญเสียอำนาจในอินเดียอย่างสิ้นเชิง และนับแต่นั้นมาบริษัทอังกฤษอินเดียตะวันออกก็ไม่มีคู่แข่งในอินเดีย

สาเหตุที่ฝรั่งเศสพ่ายแพ้

1. ลาลลีไม่ได้รับกำลังเพิ่มเติมเพียงพอจากประเทศฝรั่งเศส ทำนองเดียวกันกับคูเปิลซ์เคยประสบมาแล้ว
2. ฝรั่งเศสประสบความล้มเหลว เนื่องจากฝรั่งเศสแพ้อังกฤษในยุโรปสงครามระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศสในอเมริกาและในอินเดีย เป็นส่วนหนึ่งของการขัดแย้งในยุโรป

อังกฤษชนะในยุโรปยังผลให้บริษัทยินเดียนตะวันออกของอังกฤษในอินเดียชนะไปด้วย

3. อังกฤษเป็นมหาอำนาจทางทะเล ซึ่งฝรั่งเศสสู้ไม่ได้ หากมีสงครามอังกฤษสามารถช่วยเหลือนิคมของตนเองได้เสมอ

4. บริษัทยินเดียนตะวันออกของอังกฤษ ดำเนินการโดยเอกชนจึงมีการทำงานที่รัดกุม ขณะที่บริษัทยินเดียนตะวันออกของฝรั่งเศสเป็นของรัฐบาล และดำเนินการโดยรัฐบาลทุกประการ

5. ผู้บัญชาการรบของฝรั่งเศสทั้งทางบกและทางทะเลดำเนินการรบไม่ประสานกัน ซึ่งเป็นการบั่นทอนกำลังของกันและกัน

6. แม้ทัพฝรั่งเศสแทบทุกคนไม่มีบุคลิกลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี

7. อังกฤษมีฐานทัพเรือที่บอมเบย์ หากเรืออังกฤษถูกทำลายก็สามารถซ่อมแซมได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนฝรั่งเศสมีฐานทัพเรืออยู่เกาะฮิลเดอ ฟรอนซ์ ในมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งอยู่ไกลจากคาร์นาติกมาก

8. อังกฤษมีแหล่งการค้าสำคัญ 3 แห่ง คือ บอมเบย์ มัทราส กัลกัตตา ทั้ง 3 แห่ง อำนวยความสะดวกอย่างมากในการส่งกำลังคน เงิน อาหาร และยุทโธปกรณ์อื่น ๆ ทั่วทั้งทวีป ซึ่งต่างจากฝรั่งเศสมีเพียงแห่งเดียวคือเมืองเล็ก ๆ เช่น พอนดิเชอร์รี่ เมืองจันทร์นคร

9. การดำเนินการค้าของบริษัทยินเดียนตะวันออกของอังกฤษได้ผลกำไรมากกว่าเห็นได้จากระหว่างปี 1736-1756 ฝรั่งเศสขายสินค้าได้เงิน 11,450,000 ปอนด์ ขณะที่อังกฤษขายได้ 41,200,000 ปอนด์ มากกว่าฝรั่งเศส 3 เท่าครึ่ง

จากปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ฝรั่งเศสจึงพ่ายแพ้แก่อังกฤษในการขยายอาณานิคมในอินเดีย อย่างไรก็ตาม ฝรั่งเศสยังคงครองเมืองพอนดิเชอร์รี่ต่อไป แต่ไม่มีสิทธิสร้างความแข็งแกร่งให้กองทัพ จึงเป็นการเปิดทางให้อังกฤษแสวงหาอำนาจในอินเดียแต่เพียงชาติเดียว¹⁵

---

¹⁵K.K.Bhardwaj, *Indian History from Mauryas to Mahatma Gandhi, Full View at a Glance*, pp. 43-44

แบบทดสอบบทที่ 2

1. จงกล่าวถึงสงครามคาร์นาคี ครั้งที่ 2 มาโดยย่อ เหตุใด
ฝรั่งเศส คูเบลซ์ จึงประสบความสำเร็จในสงครามครั้งนี้
จงให้เหตุผลพร้อมทั้งกล่าวถึงประวัติย่อของฝรั่งเศส คูเบลซ์
2. "การขยายอำนาจจักรวรรดินิยมในอินเดียระหว่างอังกฤษ
กับฝรั่งเศส ฝ่ายแรกเป็นผู้ประชิดชัยชนะ" ท่านเข้าใจว่า
อย่างไร? จงอธิบาย พร้อมกับยกตัวอย่างประกอบ.

